

سلسلہ دروس خارج

اصول فقہ

مبحث وضع

(اقام وضع)

جلسہ :

۹۸

تاریخ :

۹۰ / ۲ / ۲۱

وضع خاص
موضوع له عام

امکان ندارد

؟

وضع عام
موضوع له خاص

امکان ندارد

؟

وضع عام
موضوع له عام

امکان دارد

؟

وضع خاص
موضوع له خاص

امکان دارد

بحث امروز

«امکان اقسام اربعه»

«وقوع اقسام اربعه»

کلام حضرت امام در مورد اعلام شخصیه

سوال :

لفظ «زید» برای چه چیزی وضع شده است؟

(۱) معنای لفظ این خواهد بود = «زید الموجد»

جمله «زید موجد» = «زید الموجد، موجد» = **قضیه ضروریه** است

اشکال : در حالی که بالوجدان چنین نیست

(۲) در این صورت جملات زیر **مجازی** خواهد بود:

«زید معدوم» «زید اما موجد و اما معدوم»

اشکال : هیچ گونه عنایت مجازی در این موارد دیده نمی شود

در این صورت، اطلاق زید بر «زید خارجی» **مجاز** است

اشکال : بالضروره مجاز نیست

(۱)

موضوع له

«زید خارجی»

است

دو احتمال :

دو تالی

فاسد دارد

(۲)

موضوع له

«زید موجود به

وجود ذهنی» است

یک تالی

فاسد دارد

ان قلت :

طبق فرمایش حضرت امام : لفظ خورشید برای مفهوم «کره درخشان» وضع شده است. با توجه به کلی بودن همه مفاهیم، این لفظ نیز برای «کلی منحصر در فرد» وضع شده است.

حال : در مورد لفظ «زهره» و «ناهید» :

بر روی دو مفهوم مختلف (منحصر در فرد) وضع شده اند:

لفظ زهره : برای ستاره ای که قبل از غروب آفتاب طلوع می کند

لفظ ستاره : برای ستاره ای که بعد از طلوع آفتاب طلوع می کند

اشکال :

اگر بعدها معلوم شد که این یک ستاره است که قبل از غروب و بعد از طلوع آفتاب، طلوع می کند، چگونه می گوئید این دو کلی (منحصر در فرد) یکی هستند؟

فرض ۱ :

بر روی «مصدق موجود در خارج» وضع شده اند:

می توانیم بگوییم این دو برای یک شیء وضع شده اند ؛ چراکه مصداق یکی است

فرض ۲ :

اولا :

زهرة برای مفهوم «ستاره مغرب» وضع نشده است

بلکه برای مفهومی که از این ستاره درک می کنیم - که صفتش مغربی بودن است - وضع کرده ایم

به عبارت دیگر موضوع له زهرة همانند زید بسیط است :

زید برای مفهوم مرکب (انسان سفید ، سی ساله ...) وضع نشده است

زهرة نیز برای مفهوم **مرکب** (ستاره + غروب) وضع نشده است

نتیجه :

حال که فهمیدیم مصداق این مفهوم بسیط با مفهوم بسیط دیگر یکی است :

حکم به «ترادف و تساوی» می کنیم

ثانیا :

(سلمنا که مفهوم موضوع له، مرکب باشد)

لفظ زهرة برای مفهوم ستاره مغرب لا بشرط از صفات دیگر وضع شده است

لذا اگر این ستاره صفات دیگری پیدا کرد، ضرری به این تسمیه نمی زند

اعلام شخصی دارای «وضع خاص؛ موضوع له خاص» می باشند

مراد از خاص:

مفهومی است که دارای «تعدد افرادی» نباشد

لذا: اگر مفهومی تعدد و کثرت احوالی داشت، باز هم وضع آن، خاص است

زید، کثرت افرادی ندارد ولی حالات متعدد دارد

اشتباه کسانی که «زید» را «وضع و موضوع له عام» دانسته اند، پنداشته اند که:

زید معنایی است که شامل احوالات متعدد می شود

کلام مرحوم رشتی، کلام کاملی است

کلام محقق رشتی
در وضع اعلام
شخصی

ما می گوئیم:

وضع خاص
موضوع له عام

امکان ندارد

؟

وضع عام
موضوع له خاص

امکان ندارد

؟

وضع عام
موضوع له عام

امکان دارد

بحث هم
اکنون

وضع خاص
موضوع له خاص

امکان دارد

اعلام
شخصیه

«امکان اقسام اربعه»

«وقوع اقسام اربعه»

در وضع اعلام شخصیه، موضوع له وجودات خارجی هستند

در طبایع کلیه هم موضوع له، «وجود خارجی گندم» است

ظاهرا مراد ایشان آن است که :

وضع عام (کلی حنطه) و موضوع له خاص (یعنی کلّ حنطه) است

نحوه وضع به صورت قضیه حقیقیه است

یعنی : واضع لفظ را روی وجودات خارجی قرار می دهد ولی چون همه آنها

قابل تصویر نیستند، با عنوان مشیر «کل حنطه» اشاره می کند

این همان حرفی است که از امام درباره «وضع عام ؛ موضوع له خاص» به آن

اشاره کردند

کلام تسدید

الاصول

پیرامون وضع

اسماء اجناس

ما می گوئیم :

اگر موضوع له حنطه، «حنطه موجود» باشد :

اشکالات حضرت امام وارد می شود که:

۱. **تناقض در «حنطه معدوم»**

۲. **ضروریه شدن در «حنطه موجود»**

اولا

ما می گوئیم :

ایشان در بحث مطلق درباره اسم جنس بالصرحة قبول دارند که :
موضوع له اسماء اجناس، «مفهوم کلی» است.

ثانياً

ما می گوئیم :

ایشان می نویسند : «ما هو حنطة بالحمل الشائع»

این جمله با منبای خودشان در **تناقض** است

چرا که اگر حنطه یعنی موجود خارجی، در این صورت موجود خارجی به **حمل**

اولی حنطه است (نه به حمل شایع)

و حمل شایع در صورتی است که مفهوم کلی (انسان) داشته باشیم و مصداق

(زید)

ثالثاً

پایان